

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudkýň JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci žalobcu: **L.**, so sídlom T., zastúpený: *JUDr. I. R.*, advokátka so sídlom Š., proti žalovanému: **Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**, so sídlom Námestie Ľudovíta Štúra 1, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 85/2008-rozkl. zo dňa 26.06.2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3379/2008-2.1/KD zo dňa 22.04.2008, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S/165/2008-75 zo dňa 13.01.2009, jednomyseľne

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S/165/2008-75 zo dňa 13. januára 2009 **m e n í** tak, že rozhodnutie žalovaného č. 85/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3379/2008-2.1/KD zo dňa 22. apríla 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 202,67 € do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. I. R., advokátka, K.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 85/2008-rozkl. zo dňa 26.06.2008, ktorým žalovaný zamietol rozklad podaný žalobcom proti rozhodnutiu žalovaného, odboru ochrany prírody č. 3379/2008-2.1/KD zo dňa 22.04.2008, ktorým

nepriznal podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1967 Zb.“) žalobcovi postavenie účastníka konania vo veci žiadosti P., v konaní o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha – medveďa hnedého s odôvodnením, že správne orgány nie sú oprávnené nad rámec zákona (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) priznať fyzickým alebo právnickým osobám (mimovládny organizáciám – tzv. zainteresovaná verejnosť) postavenie účastníka konania v zmysle zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní s tým, že ust. § 82 ods. 3 a 6 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, v znení účinnom v čase rozhodnutia im *expressis verbis* priznával len postavenie zúčastnenej osoby.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca včas odvolanie a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Zároveň žiadal priznať náhradu trov celého konania. Namietal, že v konaní pred správnymi orgánmi sa dožadoval priznania postavenia účastníka konania na základe priameho účinku čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia publikovaného v Zbierke zákonov pod č. 43/2006 Z.z. (ďalej len „Aarhuský dohovor“) a porušenie svojich práv rozhodnutím žalovaného, ako aj prvostupňového správneho orgánu vyvodzoval z porušenia práv zakotvených v uvedenom článku Aarhuského dohovoru, teda mal mať prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúci mu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom Slovenskej republiky v oblasti životného prostredia. Žalobca svoje právo byť účastníkom konania v konaniach vedených pred prvostupňovým správnym orgánom aj žalovaným vyvodzoval z ustanovenia čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ktorý ako je to zrejme z jeho exaktnej formulácie, zaručuje členom verejnosti prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúcemu napadnutie úkonov súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia bez toho, aby boli dotknuté procesy preskúmania uvedené v odsekoch 1 a 2.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S/165/2008-75 zo dňa 13.01.2009 v celom rozsahu potvrdil. Uviedol, že v danom prípade nebola splnená podmienka podľa čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru na to, aby sa žalobca stal účastníkom konania, pretože nebol splnený predpoklad podľa vnútroštátneho práva (§ 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon č. 543/2002 Z.z.“), nejde o rozhodnutie podľa čl. 6 uvedeného dohovoru, ani o rozhodnutie, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru je daná možnosť verejnosti napadnúť akékoľvek porušenie právnych predpisov v oblasti životného prostredia, ktorého sa dopustil buď orgán verejnej moci alebo akákoľvek fyzická alebo právnická osoba. Preskúmanie úkonu alebo opomenutia, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom môže vykonať štátny orgán alebo súd. Podľa implementačného sprievodcu k Aarhuskému dohovoru nemá uvedený dohovor vplyv na právo zmluvných strán (strán dohovoru) ustanoviť kritériá, na základe ktorých môžu mať členovia verejnosti prístup ku konaniam o vymáhaní práva životného prostredia. Tento záväzok môže byť splnený napríklad ustanovením možnosti iniciovať správne konanie (podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, podnet na podanie protestu prokurátora).

Najvyšší súd Slovenskej republiky pôvodným rozsudkom sp. zn. 3 Sžp/5/2009 zo dňa 11.06.2009 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S/165/2008-75 zo dňa 13.01.2009 ako vecne správny. Nezistil existenciu prameňa práva, na základe ktorej by mohol

žalobcovi priznať postavenie účastníka predmetného správneho konania. Senát najvyššieho súdu vychádzal z predpokladu (ktorý potvrdil aj Súdny dvor EU), že Aarhuský dohovor nemá priamy účinok. Článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru preto nevyhodnotil ako prameň práva, ktorý by žalobcovi založil postavenie účastníka predmetného správneho konania. Právnu otázku účinku čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru považoval za „acte clair“. Z tohto dôvodu vec Súdnemu dvoru Európskej únie na rozhodnutie o predbežnej otázke nepredložil. Rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť.

Žalobca rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžp/5/2009 zo dňa 11.06.2009 napadol sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 118/2010).

Súdny dvor Európskej únie rozsudkom C-240/09 [L.] zo dňa 08.03.2011 rozhodol, že „Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 **nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie**, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je L., napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.“

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. IV. ÚS 118/2010-94 zo dňa 12.04.2012 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom najvyššieho súdu pod sp. zn. 3 Sžp/5/2009 porušené boli. Zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Sžp/5/2009 zo dňa 11.06.2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a následne potom, ako bolo oznámenie o vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, www.nsud.sk, vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. zmenil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p., pretože rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Po zrušení rozsudku najvyššieho súdu ústavným súdom Slovenskej republiky sa vec dostala opätovne do štádia odvolacieho konania. Právny stav v medziobdobí bol však zmenený existenciou rozsudku Súdného dvora Európskej únie C-240/09, ktorý zásadne ovplyvňuje právne posúdenie danej veci.

Senát najvyššieho súdu pre ďalší procesný postup v konaní z rozsudku Súdného dvora Európskej únie stanovil nasledovné závery.

1. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priame účinky. Nemohol byť preto právnym základom pre založenie postavenia účastníka správneho konania pre žalobcu tak, ako to tvrdil v žalobe.

2. Súdny dvor však mimo priameho účinku Aarhuského dohovoru jasne povedal, že ide o otázku výkladu národných procesných predpisov, ktoré musia byť vykladané tak, aby bola zabezpečená realizácia hmotného práva Európskej únie.

Skutočnosť, že rozsudok Súdneho dvora EU C-240/09 sa stal prameňom i práva Slovenskej republiky nie je a nebola sporná. Pre ďalšie konanie na všeobecných súdoch aj na správnych orgánoch však má význam skutočnosť, či druhá veta rozsudku, ktorá v podstate zakladá postavenie účastníka správneho konania žalobcovi, má účinky ex tunc alebo účinky ex nunc. Rozlišovanie tohto účinku má význam vo vzťahu k už skončeným konaniam.

Najvyšší súd v konaní pred ústavným súdom uviedol argumentáciu v prospech účinku ex nunc s ohľadom na formuláciu odpovede na predbežnú otázku, t.j., že „... *prináleží vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby...*“. Vzhľadom na to, že išlo o odporúčenie euro konformného výkladu národného procesného práva mal najvyšší súd za to, že uvedená veta naznačuje účinky ex nunc, t.j. od 08.03.2011.

Ústavný súd v náleze potvrdil všeobecné pravidlo o ex tunc účinkoch rozsudkov Súdneho dvora EU a vzťahol ho i na euro konformný výklad národného práva s poukazom na rozsudok Súdneho dvora zo dňa 04. mája 1999-Sürül C-262/96 Zb. s. I-2685, bod. 107).

Na základe záväzného právneho názoru ústavného súdu o ex tunc účinku rozsudku Súdneho dvora EU C-240/09 najvyšší súd dopĺňa, že povinnosť euro konformného výkladu existovala už v čase vydaného napadnutého prvostupňového rozhodnutia žalovaného o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania žalobcovi. Najvyšší súd ďalej poukazuje na to, že podľa rozsudku C-103/88 Fratelli Constanzo Spa, výrok pod bodom 4/, správne orgány majú rovnakú povinnosť ako súdy aplikovať Európske právo resp. jeho euro konformný výklad a zdržať sa aplikácie ustanovení národného práva, ktoré sú v rozpore s ním. Prenesením tohto princípu na daný prípad, správne orgány nemôžu poukazovať na čl. 2 ods. 2 ústavy, že nie sú oprávnené konať nad rámec zákona.

Vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-240/09 zo dňa 08.03.2011 senát odvolacieho súdu rozhodnutie žalovaného č. 85/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3379/2008-2.1/KD zo dňa 22. apríla 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. V ďalšom konaní správny orgán musí vyhodnotiť, či správne konania vo veci samej o udelenie výnimky ešte prebiehajú, či žalobca mohol realizovať, resp. realizoval svoje práva v konaní, resp. či bol na právach ukrátený. V danom prípade bola žiadosť o udelenie výnimky zamietnutá rozhodnutím žalovaného č. 3379/2008-2.1./KD zo dňa 18.09.2008. Rozhodnutie je potrebné doručiť žalobcovi.

Pre úplnosť je nevyhnutné doplniť, že zákonodarca zákonom č. 145/2010 Z.z. okrem iného novelizoval i ustanovenie § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. s účinnosťou od 01.05.2010.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že priznal žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech právo na náhradu trov konania.

Žalobca si podaním zo dňa 20.10.2008, doručeným krajskému súdu dňa 22.10.2008, na náhradu uplatnil trovy konania na súde prvého stupňa, a to trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia vo výške 1.465,-Sk, žaloba zo dňa 08.09.2008 vo výške 1.465,-Sk, 2x režijný paušál vo výške 2 x 190,-Sk, spolu 3.310,-Sk + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na súde prvého stupňa vo výške 3.938,90 Sk, t.j. 130,75 €. Trovy právneho zastúpenia boli uplatnené a priznané v súlade s § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/, c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v čase vykonania právnych služieb.

Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde si žalobca uplatnil podaním zo dňa 20.03.2009, doručeným najvyššiemu súdu dňa 23.03.2009, za 1 úkon právnej služby - odvolanie zo dňa 04.02.2009 vo výške 53,49 € a režijný paušál 6,95 €, spolu 60,44 € + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde vo výške 71,92 €, pričom boli uplatnené a priznané podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. v znení účinnom v čase vykonania právnej služby.

Celkom boli priznané žalobcovi na náhradu tieto trovy konania 130,75 € + 71,92 € = 202,67 €, ktoré je povinný zaplatiť žalovaný na účet JUDr. I. R. č. účtu: X. vedený v S., a.s., VS: X.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 09. októbra 2012

JUDr. Ivan R U M A N A, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková